

PÁRHUZAMOS KRONOLÓGIÁK

FELKÉRÉS

A "Kiállítások láthatatlan története" című együttműködés keretében, 2009 májusában egy archívum-kiállítást szervezünk a Laborba, mely nemzetközi kontextusba kívánja helyezni a 60-as, 70-es évek magyarországi művészeti életének eseményeit. A magyar archív dokumentumok, művek, kiadványok mellett két hasonló projektet is bemutatunk Belgrádból és Újvidékről.

A 60-as 70-es évek magyarországi képzőművészetében, a legtöbb progresszív esemény a nem-hivatalos kiállítóhelyek szürke zónájában történt, ezért nemzetközi láthatóságuk, kutathatóságuk mindmáig töredékes, nehezen közvetíthető. A korszakról számos, egymásra épülő kronológia készült: a Magyar Műhely évenkénti művészeti kalendáriumától, Maurer Dóra és Beke László 1980-ban összeállított eseménylistáin keresztül, az Artpool és a C3 kronológiáig. Az időrend mellett térkép, illetve gyűjtemény/múzeum formátumban is sokan feldolgozták ezt az időszakot, így például a NETRAF a Hordozható Intelligencia Fokozó Múzeummal, a Kis Varsó az Only Artist projekttel, vagy nemzetközi szinten az Irwin az East Art Mappel. Ahelyett, hogy a különböző egyéni nézőpontok összeolvasztásával egy objektív esemény-történet, kiállítás-történet létrehozását tűznénk ki célul, a különbségek és egyezések speciális mintázatát, a recepció vakfoltjainak és legendáinak térképét szeretnék felrajzolni.

Ehhez kérjük a Te segítségedet. Nevez meg tíz, számodra kulcsfontosságú eseményt, kiállítást a 60-as 70-es évek magyarországi művészeti életéből! Választásaidat indokolhatod is. Válaszodat március végéig várjuk, és folyamatosan tájékoztatunk a kutatás alakulásáról, az eredmények felhasználásának módjáról.

Köszönjük az együttműködésedet,

Hegyi Dóra és László Zsuzsa

2009. február 24.

A megkérdezettek listája:

András Edit, András Gábor, Angel Judit, Altorjay Gábor, Bán András, Beke László, Bencsik Barnabás, Bényi Csilla, Beöthy Balázs, Birkás Ákos, Dobos Édua, Drozdik Orsolya, El-Hassan Róza, Eike, Erdély Dániel, Erhardt Miklós, Erőss Nikolett, Fenyvesi Áron, Maja és Reuben Fowkes, Fodor János, Fogarasi Andreas, Forgács Éva, Fórián Szabó Noémi, Fuchs Péter, Galantai György, György Péter, Havasréti József, Hornyik Sándor, Horváth Tibor, Jovánovics György, Kaszás Tamás, Katerina Sevic, Keserü Katalin, Keserue Zsolt, Kékesi Zoltán, Khoór Lilla, Kis Varsó, Kissspál Szabolcs, Klaniczay Gábor, Klaniczay Júlia, Kovács Péter, Kovalovszky Márta, Ladik Katalin, Maurer Dóra, Mécs Miklós, Mélyi József, Müllner András, Najmányi László, Páldi Livia, Pataki Gábor, Pauer Gyula, Pernecky Géza, Peternák Miklós, Petrányi Zsolt, Rácz Márta, Rajk László, Randomroutine, Savári Edit, Simon Zsuzsa, Sinkovits Péter, Société Realisté, S. Nagy Katalin, St.Auby Tamás, Sugár János, Süvecz Emese, Százados László, Szőke Annamária, Szombathy Bálint, Szörényi Beatrix, Tarczali Andrea, Tatai Erzsébet, Timár Katalin, Tót Endre, Tóth Gábor, Török Tamás, Várnai Gyula, Várnagy Tibor, Wessely Anna, Zólyom Franciska, Zwickl András

VÁLASZOK

(feldolgozás folyamatban)

Altorjay Gábor

Nem tudom, hogy össze tudok-e hozni tíz eseményt a 60-70-es évekből, főleg mert én 67-től kívülről szagoltam a virágot és csak 79-től újra belülről.

Amire ebből az időből emlékszem, mind jelentősnek tűnt számomra:

66 június: Az ebéd - Happening Batu Kán emlékére, Szenes István pincéje, Budapest

66 december: Aranyvasárnap, Anti-motívum happening, Erdély Miklós pincéjében

67 május: Erdély, Szentjóby, Altorjay koncert, Fiatal Írok Szövetsége

[67. április - Magyar Írószövetség Székháza, Budapest, "3tia testis. Kezdet" - Altorjay Gábor és Szentjóby Tamás happeningje, Erdély Miklós versét Altorjai Sándor mondja el.]

79. június - MOM [Szakasits Árpád Művelődési Központ, Budapest; Az INDIGÓ évadzáró kiállítása] "Művészkijárat" [címmel]

(91 A "Szabadság" szobor beöltöztetése)

1980 - és itt már véget is ér felmérések, de szeretném ezt az eseményt megemlíteni, mint a magyarországi kiállítások "láthatatlan történetének" számomra legemlékezetesebb epizódját:

Halála után 1980 nyarán megnyílt Altorjai Sándor első önálló kiállítása az Óbudai Galériában, ahol jelen voltam, ami akkor még nem magától érthető volt. Síri hangulat uralkodott, ami szerintem egyáltalán nem Sándor érdekében volt. Végül is meguntam, kiszereztem az erősítőt az autóból és felállítottam a hangszórókat a kiállító teremben. Ha jól emlékszem Brian Ferryt, David Bowiet stb., bömböltettem, míg a Vezető (KISZ titkár?) kiutasított, holott én Sándorra hivatkoztam, aki bejegyeztetett egy évtizeddel azelőtt, hogy halála után azt csináljak a kiállításán, amit akarok.

Andrási Gábor

A szóban forgó időszak megközelítésekor szerintem "féloldalas" képet eredményez az az előfeltevés, hogy "a legtöbb progresszív esemény a nem-hivatalos kiállítóhelyek szürke zónájában történt". A korszak képét együttesen és párhuzamosan formálták és határozták meg a hivatalos kultúrpolitika "liberalizmusát" bizonyítani kívánó kiállítások és a hasonló szellemű állami könyvkiadás, meg a nem-hivatalos szintér megnyilvánulásai. A valóságos, mindennapi életben ez a két szféra el is különült egymástól, de egyidejűleg közös, "rendelkezésre álló" kulturális teret is képezett, és bizonyos átjárásokat is megengedett (pl. "avantgárd" művészek múcsarnoki kiállításai, köztéri és murális megbízásai a hetvenes évektől). Ezért az én személyes listámban vannak "hivatalos" események és számomra kulcsfontosságú könyvek is.

1. Csontváry-kiállítás, István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1963
2. Herbert Read: A modern festészet, Corvina, 1965
3. Kassák-kiállítás, Fényes Adolf Terem, Budapest, 1967
4. Vasarely-kiállítás, Múcsarnok, 1969
5. Iparterv - Szürenon - R kiállítás, Budapest, 1968-1970

6. Németh Lajos: A művészet sorsfordulója, Gondolat, 1970
7. Balatonboglári Kápolnatárlatok, 1970-1973
8. Werner Hofmann: A modern művészet alapjai, Corvina, 1974
9. Rózsa-kör, Budapest, 1976-1980
10. Vajda Lajos-kiállítás, Magyar Nemzeti Galéria, 1978

És "lecsengésként" (ha szabad) két ráadás:

1. Tendenciák kiállítás-sorozat, Óbuda Galéria, 1980-1981
2. Kállai Ernő: Művészet veszélyes csillagzat alatt, Corvina, 1981

Angel Judit

1966 *Az ebéd. In memoriam Batu Khán*, Szenes István/Erdély Miklós pincéjében, Hegyalja ú. 20/b, az első magyarországi happening. Résztvevők: Altorjay Gábor, Erdély Miklós, Szentjóby Tamás, valamint Jankovics Miklós és Varannay István.

1968 IPARTERV 1, Iparterv díszterme, Budapest. Résztvevők: Bak Imre, Frey Krisztián, Hencze Tamás, Jovánovics György, Keserü Ilona, Konkoly Gyula, Lakner László, Molnár Sándor, Nádler István, Siskov Ludmil, Tót Endre. Rendezte: Sinkovits Péter.

1970 „R” kiállítás, Budapesti Műszaki Egyetem "R" Klubja, Budapest. Résztvevők: Bak Imre, Baranyay András, Csáji Attila, Csiky Tibor, Csutoros Sándor, Donáth Péter, Erdély Miklós, Galántai György, Haraszty István, Haris László, Hencze Tamás, Ilyés István, Jovánovics György, Korniss Dezső, Lakner László, Lantos Ferenc, Major János, Méhes László, Molnár Sándor, Molnár V. József, Papp Oszkár, Pauer Gyula, Szentjóby Tamás, Temesi Nóra, Tót Endre, Türk Péter. Rendezte: Csáji Attila.

1970 – 1973 Balatonboglári Kápolnatárlatok Galántai György részvételével, illetve szervezésében.

1971 Elképzelés, Beke László akciója, melyben „a mű = az elképzelés dokumentációja” felhívással több, mint húsz művészt kér fel részvételre. A beérkezett munkák a lakásán voltak megtekinthetők.

1975 Kreativitási gyakorlatok, Ganz-Mávag Művelődési Központ, Józsefvárosi Képzőművész Kör, Budapest. Erdély Miklós és Maurer Dóra művészeti tanfolyamának elindulása.

1975 Szentjóby Tamás Kentaur című filmjének bemutatója, Balázs Béla Stúdió, Filmgyár, Budapest. A filmet a cenzúra elkobozta.

1976 Rózsa Presszó, Budapest, "MESTERSÉGES LÉGZÉS" című első "Rózsa akció", happening és akciósorozat. Résztvevők: Bogdány Dénes, Drozdik Orsolya, Fazekas György, Galántai György, Halász András, Károlyi Zsigmond, Kelemen Károly, Kiss Mariann, Koncz András, Lengyel András, Nagyvári László, Sarkadi Péter, Tolvaly Ernő, rendezte: Bogdány Dénes, Halász András és Károlyi Zsigmond.

1978 Hajas Tibor Dark Flash, az első magyar performansz, *I am* nemzetközi performansz fesztivál, Galeria Remont, Varsó, Lengyelország.

1978 Pauer Gyula, Tüntetőtábla-erdő, Nagyatád.

* A kronológiához az Artpool kronológiában szereplő adatokat vettem alapul.

Beöthy Balázs

Előre kell bocsátanom, hogy a vonatkozó korszak "kulcsfontosságú eseményeinek" felsorolása esetemben nem a szemtanú emlékeinek aktivizálását, hanem bővérű mendemondákból és szűkszavú leírásokból összeguberált információhalmazban való matatót jelent. Éppen ezért elsősorban olyan eseményeket vettem bele a listába, amelyek valamely - a felsorolásban megnevezett - aspektusa véleményem szerint termékeny meditációs objektum lehet a korszak feltérképezése során. Ennek persze az az ára, hogy más, fontosnak gondolt események viszont kimaradtak.

1966 Stúdió'66 Ernst Múzeum, Budapest
a nyilvánosság határainak tesztelése

1968 Happeningek, akciók az Ipartervben, Iparterv, Budapest
akció és műtárgy azonos státuszban

1969 Paralel Kurzus / Tanpálya > Létminimum Standard Projekt 1984 W
radikális elmélet

1970 R kiállítás, Budapesti Műszaki Egyetem R Klubja
együttműködési kísérlet - különböző csoportok közös fellépése

1971 7. Biennale de Paris
nemzetközi láthatóság

1972 Direkt hét - Balatonboglári Kápolna
1972 Akciók csehszlovák művészekkel - Balatonboglári Kápolna
élet és művészet, regionális kapcsolatok

1975-77 Erdély Miklós: Kreativitási gyakorlatok > Indigo (78-86)
médiák közötti átjárhatóság

1976 Expozíció, fotó / művészet, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan
áttekintés a képzőművészeti fotóhasználatról

1980 Hajas Tibor: Virrasztás, Bercsényi Kollégium
radikális gyakorlat

+ 1:

1967 - Kassák Lajos önköltséges kiállítása, Fényes Adolf Terem, Budapest
halála évében

El-Hassan Róza

A legfontosabb kép, ami bennem megmaradt egy szék, amit akkoriban a járdára tett ki St. Aubry Tamás. (Szentjóby Tamás: *Sit out* a Duna Inter-Continental szálló előtt 1972-ben) Tilos volt a köztéren ülni. Aki kiült munkakerülőnek számított. Számomra emblematikus, a csendes ellenállást és az idő múlását jelzi. Ha csak belegondolunk, hogy azóta már hányan fekszenek, ülnek, koldulnak, árulnak dolgokat a járdán.

A másik esemény, amit megemlítenék, az Inconnu csoport akkori és mai akciói. 78-ban alakult, akkoriban mail art-tal foglalkozott, hogy a cenzúrát elkerülje, hamis címet írt a címzetthez, és a feladó részhez írta be a valós címzettet. A cenzúrázott posta a címzett ismeretlen, inconnu jegyzéssel továbbküldte a leveleket a feladóhoz, azonban ennek az azonosságát már nem ellenőrizte. A történelem változására utal, hogy az Inconnu csoport volt azon szervezetek egyike, melyek Gyurcsány Ferenc öszödi beszédére reagálva napjainkban, hónapokig tüntetett az Országház előtt jobboldali csoportosulásokkal, az u.n. "kossuthtériekhez" csatlakozva.

Gondoltam, ezt a két eseményt említeném meg, St.Auby Tamás művét azért, mert hozzám ez áll legközelebb, az Inconnu csoportot pedig azért, mert szerintem senki más nem említi meg, és ott a helyük egy történelmi archívumban.

Erdély Dániel

A 10 esemény - 60-as 70-es évek (vázlat)

1. Erdély Miklós, Szabó Ákos, Roger Benichou, Altorjai Sándor, Tarján Hédi, Erdély Gyuri és Dani - burleszk film egy OTP reklámhoz. (Valahol Franciaországban lappang)
2. Baksa-Soós János - Kex koncertek a Citadellában, (74?) performansz (telefonos)
3. Najmányi László színházi előadása - szereplők nélkül (Kassák klub?)
4. Jovánovics György Fényes Adolf Teremben kiállított (1970) szobrának felállítás a Virágárok utcai házunk kertjében.
5. Egy idegen lány érkezik Szentendrére, tömeg a hév megállóban, 1980. Az én egyik legfontosabb akcióm/happeningem.
6. Dialógus Békecsoport - a Vérmező atomfegyver-mentesítése. A fiammal voltam, Matyival. Rajtuk kívül minden résztvevőt letartóztattak. Apró fehér zászlókat szúrtunk a fákba. A többiek plakátot is csináltak, elleneztem - elkéstem.
7. Szabó Jutka születésnapja, előadás egy lavór vízben - Herencsár. Szereplők: Aranyhal pingpong labda, kislámpa. Idézet "Nem hiába kvarcoltam" kontakt: Herencsár András, Szabó Jutka.
8. Stano Filko (cseh képzőművész) a Virágárokban egy fehér hengerrel egyeneseket húzott a plafonra, aztán máshol is - nem emlékszem hol, Talán az FMK-ban
9. Happening külföldi vendégek számára: Szenes Zsuzsa, Erdély György, Dániel, Kormos István és egy nő, aki egy dípa tekercs alatt vetkőzött. A tekercs a vendégek nyakán mint vízszint egy síkot képezett, fotók a hagyatékban. Szőlő-evés, etetés, (Erdély György, Erdély Dániel, tojáshímzés Szenes Zsuzsa, nyakkendő kötés-sok (Kormos), puskafestés virágokkal (én))
10. Szeánszok Nagymamám vezetésével (médiium) a Virágárokban minden szerdán

Ezek a legerősebbek.

Erhardt Miklós

Nemigen tudok mit mondani. Nincs (logikus módon) saját tapasztalatom az időszakról; amiről tudok, azt jórészt azoknál olvastam, akiket szinten megkérdeztem; és saját munkámban sem kötődöm ennek az időszaknak a magyarországi képzőművészetéhez. Az időszakban egyrészt szomorú elszigeteltséget látok, másrészt ambivalens legendáriumot. Ha ezeket az érzéseimet feloldaná a kiállításotok, az remek volna.

Köszönöm a felkérést, sajnálom, hogy nem tudok érdemben hozzászólni

Fodor János

Minekután 75-ben születtem, erről a korszakról csak a művészettörténet szűrőjén fennakadt, ill. a beszélt történelmi forrásokból lehetne szegényes képem. Többek között ez a felismerés sarkallott Horváth Tiborral közös videós munkáinkra, azonban tudjuk a történelmet a győztesek írják, ami azt jelenti, hogy amiről mindenki tud, azt nem kell kutatni, hanem azt kell, amiről senkise tud (beleértve engem is). Ezzel nem kívánom azt a téves képzetet sugallani, hogy a kuriozitások kutatása lenne kívánatos, de minden bizonnyal a korszak személyes ismerői közt (jó a névsor) érdemes keresni, bár nekik is az elejtett félmondattal lehetnek mindössze árulkodóak, mivel: a személyes beszámolók saját érdek szerint ferdítenek és hallgatnak el, a történelmi áttekintések történelmi szempont szerint ferdítenek és hallgatnak el. Összegezve, szerintem a kor játékosait kell beszéltetni, nem engem, mivel Ti mindent tudtok amit én tudhatok, sőt nagy valószínűséggel sokkal többet. További sok sikert kívánok ehhez a komoly kihíváshoz, szuper hogy végre valaki komolyan foglalkozik a kérdéssel. Valójában ez az utolsó pillanat, mert bár elég idő telt el az összehasonlításhoz, de meg nem kell minden adatért levéltárba menni.

Fogarasi Andreas

Nem gondolom, hogy tíz olyan eseményt tudnék felsorolni, amelyek még nem váltak a kánon részévé, és a többi résztvevő sem említette őket.

Így csak egy akciót szeretnék jelölni, amelyik egy érdekes és új viszonyt teremt úgy a hivatalos művészettel, mint egy bizonyos "nemzetközi" szcénával, Major János egyszemélyes tüntetését Victor Vasarely Múcsarnoki kiállítás megnyitóján 1969-ban. 2001-ben hallottam először az eseményről, sajnos nem emlékszem, hogy hol olvastam vagy hogy ki mesélhetett róla.

Pernecky Géza "Hogy van Avantgarde, ha nincsen" című szamizdat könyvében van leírva.

Forgács Éva

Iparterv 1968

Iparterv 1969

Szürenon 1969

Lakner László a Dorottya utcában (Kulturális Kapcsolatok Intézete Kiállítóterem, 1969)

Jovánovics György a Fényes Adolf teremben, 1970
Schaár Erzsébet Székesfehérvárott (amit Pilinszky nyitott meg) 1974
R kiállítás (amit 2 nap után betiltottak), 1970
Pauer Gyula: Pszeudo (1970)
Vajda Lajos Székesfehérvárott (1969)
Keserü Ilona (Sírkövek, varrott képek)
- és sok kiállítás Székesfehérvárott, a Múzeum Bercsényi Klubjában, Balatonbogláron.

Maja és Reuben Fowkes

Legjobb tíz kiállítás az 1960-as 70-es évekből

- 1 Az első magyarországi happening – Ebéd in memoriam Batu Khan, 1966
- 2 R Kiállítás – Múzeum Vásárhelyi kollégium, 1970 – érdekes bevezető Beke Lászlótól
- 3 XX. századi magyar származású művészek külföldön – Múcsarnok, 1970, kurátor: Passuth Krisztina – Kepes és Vasarely részvételével
- 4 Táj korrekció, Pécsi Műhely, Balatonboglár, 1972 – hely-specifikus munkák és Haraszty Mint a Madár című műve
- 5 Tükör, Balatonboglár, 1973 – kurátor Beke László, a titkos rendőrségre utaló installáció
- 6 Találkozás cseh-szlovák művészekkel, 1972, kézfogás magyar művészekkel, fontos a cseh és szlovák művészettörténetben is
- 7 Utcakövek, kurátor: Beke László, 1972 – megmagyarázza miért van olyan sok konceptuális művészek utcaköves munkája
- 8 Elképzelés, 1971-2 – a kelet-európai művészet underground karaktere
- 9 Kép/Vers, FMK 1974, nemzetközi költészeti kiállítás
- 10 Iparterv 1968-1980, kurátor: Hegyi Lóránd, a 60-as 70-es évek művészetének első újraértékelése

Fuchs Péter

Nem nevezek meg számomra kulcsfontosságú eseményeket, inkább arra szeretnék rávilágítani, hogyan keletkeznek a legendák, illetve hogyan épülnek fel terjedési mechanizmusaik. Nem az események kulcsfontosságúak, hanem a tanulás, illetve az, kinek a közvetítésével szerzem meg az eseményekről, művekről való tudást:

Művészettörténet felvételi, 1999. Tóth Sándor, aki már tavaly is kivágott, újra megteszi ezt a szóbeli vizsga alkalmával. Valami görögkeletiből konvertált mohamedán templomot kellett volna beazonosítanom egy homályos fotó alapján. Pécs - nem talált. Bár a kortárs művészet iránti határtalan szerelemen nem kerül szóba, én a felvételi tétel visszaadása után még egy pillanatra feltartom a bizottságot. Összegyűrt cetlit halászok elő kinőtt érettségi öltönyöm zsebéből és átnyújtom a velem szemben ülő, az egész szóbeli alatt kedvesen mosolygó Széphelyi professzornak
- "Ha már itt vagyok, megkérdezném, hogyan mondják ennek a remek embernek a nevét". - teszem hozzá bátoritanul. Még soha senkit nem tudtam találni, vagy soha senkit nem mertem megkérdezni, aki megmondaná nekem hogyan is kell kiejteni, pedig

*nagyon szeretem a műveit, mindent elolvastam róla, amit az Írók boltja vagy a Ludwig és Múcsarnok könyvkínálata közt találtam.
"Bajsz" - válaszolja a professzor.*

Minden tudásom erről a korszakról, az eseményeiről, másodkézből származik, valakinek a közvetítése által. Tanórák, előadások, könyvek, személyes elbeszélések furcsa útvesztőjéből áll minden tudásom, amelyet az évek során összeszedtem, különösebb sorvezető nélkül. Emlékszem hol és hogyan kezdődött az ismeretség, sőt talán még sorba is tudnám rakni az általam elolvasott könyveket és meghatározni, melyik jött előbb és aztán melyik következett, épült rá. Erdély és Szentjóby a Budapest galéria egyik tárlatán, amely egy számomra teljesen ismeretlen francia festőnek (Marcel Duchamp) örökségét taglalta, aztán egy Budapest galériáit bemutató kis füzet benne az Artpool címevel, majd a Ludwig Múzeum gyűjteménye és így tovább. Perneczky és Sebők Zoltán vagy Hajdú István akkori kiadásai - mind másodkézből való információk amelyeket ittam magamba akkoriban. Évtizedekkel azelőtti eseményekért rajongtam, amelyeket újra és újra játszottam magamban, vagy éhesen keresetem titkaikat, feltárandó részleteiket.

Ami nagyon érdekes, az a territoriális osztottsága és limitációja ennek a másod kézből érkező tudásnak: 1998-ban, ahogy ma is, rendkívül limitált volt azoknak a helyeknek a száma, ahol újabb tudáshoz lehetett jutni a magyarországi (neo)avantgárd művészetről. Egy egyetemi rendszeren kívül rekedt érdeklő, mint én, maximum három vagy négy könyvesboltban és ugyanennyi könyvtárban találhat információkat - és ezek a helyszínek szoros kapcsolatban állnak egymással. Az Írók Boltjának polcain találta Balkon magazin vezet el például egy galériához, amely egy emeleten van az Artpool központtal, ahol olyan könyveket találok, amelyeket sehol máshol e országban.

Érdekes, hogy rajongásom során oly sokáig egyedül maradtam, így jutottam el a művészettörténet tanszék felvételijéhez, majd az ominózus Beuys kérdéshez. Talán ebből is látszik, hogy a területről való ismereteim mennyire az irodalmi forrásokhoz voltak kötve kezdetben.

Aztán jönnek az első csalódások, egy összezavaró és hiányosnak tűnő, és ami a legfontosabb - egyáltalán nem izgalmas - katalógus a Ludwig Múzeum 2000-es "A fal után" kiállításán. Majd az egyetem, György Péter órái, amelyek mindent rendbe tesznek, és végül a szakma belső rendszere...

Havasréti József

1979 Esterházy Péter: Termelési regény

1978 Spions: Anna Frank emlékest

1973 Kápolnatárlatok - Balatonboglár (a legjobb szezon a kápolnatárlatok éveiből)

1973 K3 Csoporttervezet - Bódy Gábor

1975 Szentjóby Tamás: Kentaur

1978 Hajas Tibor: Húsfestmény

1978 Hajas Tibor: Restored Huxley

1968 Major János: Kubista Lajos síremléke

1979 Erdély Miklós: Verzió (forgatás, standard változat: 1981)

1978 Tandori Dezső: Még így sem

Hornyik Sándor

10 számomra fontosnak tűnő művészeti esemény az 1960-70-es évekből Magyarországról
(Maurer Dóra és Galántai György kronológiai alapján)
(Forrás: www.artpool.hu)

Hajas Tibor "Chöd" c. performansa és fotókiállítása, Bercsényi Klub, Budapest, 1979.
december

Expozíció. Fotó/művészet. Az 1930-as és az 1970-es évek fotóművészeti irányzatai
Magyarországon, rendezte: Beke László és Maurer Dóra, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan,
1976. október

"Montázs kiállítás", résztvevők: Bálint Endre, Erdély Miklós, Halász András, Károlyi
Zsigmond, Méhes László, Najmányi László, Türk Péter, Vető János, szervezte: Erdély
Miklós, Fiatal Művészek Klubja, Budapest 1975. október

Szentjóby Tamás: Munkák 1966-1975, retrospektív kiállítás, Fiatal Művészek Klubja,
Budapest, 1975. április

Bódy Gábor: Új filmsztárok 1., előadás és filmbemutató a Balázs Béla Stúdióban elkészült
Filmnyelvi-sorozatból, Budapest, 1974. február

Balatonboglári Kápolna-tárlat, Bak Imre, Baranyay András, Csáji Attila, Csiky Tibor, Erdély
Miklós, Galántai György, Gulyás Gyula, Haraszthy István, Haász István, Hencze Tamás,
Illés Árpád, Jovánovics György, Koncz Béla, Lakner László, Lantos Ferenc, Molnár Sándor,
Nádler István, Orvos András, Parrag Emil, Prutkay Péter, Swierkiewicz Róbert, Szabados
Árpád, Szentjóby Tamás, Temesi Nóra, Tót Endre, Türk Péter, Várnagy Ildikó,
Balatonboglár, 1971. június

"R kiállítás", rendezte Csáji Attila, Attalai Gábor, Bak Imre, Baranyay Gábor, Csáji Attila,
Csiky Tibor, Csutoros Sándor, Donáth Péter, Erdély Miklós, Galántai György, Haraszthy
István, Haris László, Hencze Tamás, Ilyés László, Jovánovics György, Korniss Dezső,
Lakner László, Lantos Ferenc, Major János, Méhes László, Molnár Sándor, Molnár V.
József, Papp Oszkár, Pauer Gyula, Szentjóby Tamás, Temesi Nóra, Tót Endre, Türk Péter,
Budapesti Műszaki Egyetem "R" Klubja, Budapest, 1970. december

Iparterv I., Bak Imre, Csiky Tibor, Frey Krisztián, Hencze Tamás, Jovánovics György,
Keserü Ilona, Konkoly Gyula, Lakner László, Molnár Sándor, Nádler István, Ludmil Siskov,
Tót Endre, rendezte: Sinkovits Péter, Iparterv Kultúrterme, Budapest, 1968. december

Stúdió '66, (külön teremben kerültek bemutatásra: Altorjai Sándor, Bak Imre, Baranyay
András, Gyémánt László, Karátson Gábor, Keserü Ilona, Kóka Ferenc, Korga György,
Lakner László, Major János, Molnár Sándor, Ludmil Siskov), Ernst Múzeum, Budapest,
1966. május

Modern építészet és modern képzőművészet. Kiállítás az Építők klubjában, rendezte:
Körner Éva és Mándy Stefánia, 1962.

Horváth Tibor

dr. Beke László

1969–1988 között az MTA Művészettörténeti Kutató Csoport tudományos munkatársa

Bencsik Barnabás

1978-1984

A kecskeméti Katona József Gimnázium kollégistája.

Bereczky Lóránd

1965-1982: a Kulturális Kapcsolatok Intézete, a Művelődési Minisztérium, a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) Központi Bizottsága munkatársa.

Fabényi Júlia

1972–1976: Lipcsei Karl Marx egyetem, művészettörténet–régész

Dr. Harsányi László

1972-73-ig a Zrínyi Nyomdában helyezkedik el, mint közgazdász, 1973-74-ig a Könnyűipari Minisztérium tervezői osztályának munkatársa, 1974-től a Központi Statisztikai Hivatal munkaügyi statisztikai osztály főelőadója, majd a népgazdasági mérleg osztályvezetője.

Hamvas Béla

1964-ben másodszor nyugdíjazták.

Nagy T. Katalin

1976-1981: Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar, angol-művészettörténet szak.

Néray Katalin

1964–1980: Kulturális Kapcsolatok Intézete, Propaganda Osztály (kiállítási ügyek)

Sárkány Győző

Első csoportos kiállítás

1977: Ady-kiállítás, különdíj, Pataky Galéria, Budapest;

Szipócs Krisztina megszületik (1966).

Kaszás Tamás

A 60-as, 70-es évek magyarországi művészeti életét életkorom miatt csak hallomásból, illetve - az időszak feldolgozatlansága miatt - viszonylag kevés publikált forrásból ismerhetem. Véleményemet jelentősen befolyásolhatja, hogy az Intermédia Tanszéken tanultam, valamint, hogy hasonló időtartamban az Artpool dolgozója voltam. Bár mindkettő viszonylag jó forrásnak bizonyult, ahhoz képest, hogy általában egy fiatal képzőművész mennyi ismerethez jut a kérdéses időszakról, azonban feltehető, hogy az említett intézmények saját szempontrendszere szűrőként is működik.

Mindenféle tudományosság nélkül, számomra három jól ismert "projekt" tűnik legmeghatározóbbnak. Ebből kettő vidéken zajlott, ami kapcsán fontos kiemelni a vidék speciális szerepét. Nevezetesen, hogy a kor központosított kultúrpolitikai kontrollja - úgy tűnik - vidéken kevésbé érvényesült. Jó példa erre például a dunaújvárosi vasműben a hetvenes évek elején beindult acélszobrász szimpózium, ahol állami támogatással - amit a vasgár képviselt - kaptak lehetőséget a kibontakozásra azok a geometrikus szobrászati törekvések, amik egyébként a kultúrpolitika szerint imperialista formalizmusnak minősültek. A három fent említett projekt: - Kovalovszky Márta és Kovács Péter által 1965-től rendezett "A 20. század magyar művészete sorozat" a székesfehérvári Szent István Király Múzeumban és Csók István Képtárban. - Balatonboglári Kápolnatárlatok - Indigó csoport tevékenysége, kiállításai.

Az elsőt azért tartom fontosnak, mert itt a hivatalos intézményrendszeren belül váltak láthatóvá széles közönség számára fontos, de kevésbé ismert, vagy elhallgatott művészek és műveik. Mondhatni egyes művészeket rehabilitálni tudtak a szakma számára is. Fontosnak tartom azt is, hogy ez egy sorozat, mely által a bemutatott életművek párhuzamba is állíthatók. Ebből hármát emelnék most ki a kérdéses időszakból: 1964: Vajda Lajos, 1967: Gulácsy Lajos, 1968: Kassák Lajos. Annyit még hozzá, hogy ez a sorozat a nyolcvanas, sőt kilencvenes években is adott jelentős kiállításokat. Például Erdély Miklós első retrospektív kiállítása is e sorozat része volt, melynek katalógusa még mindig ez egyik azon kevés publikációk között, melyből Erdély műveit megismerheti egy mai fiatal.

A Balatonboglári Kápolnatárlatokat nyugodtan tekinthetjük egy a korabeli hivatalos kultúrpolitikára adott intézményeken kívüli (vagy mai kifejezéssel élve: intézménykritikus) válasznak. Ez egy viszonylag feldolgozottabb téma - ha a róla szóló vaskos könyvre gondolok. Én most csak az 1972-es évet emelném ki, abból is a július 6-9-i "DIREKT HÉT" című eseményt, mely előremutatóan túllép a hagyományos kiállítási formán. (bár ez általánosságban is igaz a Balatonboglári Kápolnatárlatokra)

Az Indigó tevékenysége is hasonlóan kézenfekvő és egyértelmű, mint boglár. Többek között működésük jellege, a kollektivitás, az efemer jellegű kiállítások az, ami fontosnak gondolok, szerintem sok mai "alternatív" művészeti ügynek lehet tevékenységükben előképét látni. Az Indigó a kérdésfelvetésben megjelölt időszak végén indult be, így két korai kiállítást tudok a listába javasolni: 1978: Szén és szénrajz, MOM (Magyar Optikai Művek) Művelődési Ház, Budapest, 1979: Homok és mozgásformái, MOM Művelődési Ház, Budapest

Nos, ha az általatok kért 10-es listát komolyan kell vennem, még maradt négy hely. Erre a négy helyre javaslok 4 olyan jelentős lakáskiállítást, melyről a kor feldolgozatlansága, publikálatlanság, vagy egyéb okok miatt sem én, sem más hasonló korú érdeklődő nem tudott és nem is tud információkat szerezni.

Keserue Zsolt

Egy ideje foglalkoztat a művészet hatásmechanizmusa és hatékonyságának mérhetősége. Ez a kérdés, felvetés a filmművészet közegében is megjelent a 70-es évek dokumentarista iskolájához kapcsolódva. Számomra inspiráló projekt és a fenti kérdéskörben mozgó kísérlet volt a BBS-ben 1973-1974 között készült Nevelésügyi sorozat.

Az alkotók (Dárday István, Szalai Györgyi, Vitézy László, Wilt Pál, Mihályfy László) speciális kollektívában hozták létre az 5 részes sorozatot.

„Az alkotócsoporthoz céljával olyan „irányított” dokumentumfilm-sorozat létrehozását tűzte ki célul, amelyben az elkészülő filmek közös szemlélet alapján, egy körbehatárolt társadalmi probléma gyakorlati vizsgálatához kapcsolódnak - már előre kijelölve a filmek hatóterületeit: a forgalmazási lehetőségeket és a filmek várható közönségét.”*

A projekt következetesen használta az intézményi hálózatokat a mű iránt érdeklődők és érintettekhez való leghatékonyabb közvetítésre. A nézőszám többszöröse lett a hagyományos mozi-hálózatban elérhetőnek és sokkal pontosabban fókuszált.

Természetesen a direkt analógiák kerülendőek e két (képző- és filmművészet) műfaj természetéből és hagyományaiból következő különbségek miatt, de mindenképp figyelemre méltó és inspiráló lehet a képzőművészet területén, társadalmi tematika mentén alkotó művészeknek is az a módszer amelyet a sorozat készítői alkalmaztak.

*Összefoglaló beszámoló a Nevelésügyi sorozat munkafázisairól in: Budapesti Iskola

A Nevelésügyi sorozatot először a Fővárosi Pedagógiai Intézet Speciális tanfolyamán mutatták be 1974/75 tanévben, ahol a vitaindító helyett vetítettek a filmeket

A Toldi mozi a Művészeti Hetek keretében bemutatta az egész sorozatot 1975ben (hivatalos bemutató).

A másik motivációs csomópontom ebből a korszakból a "Szociológiai filmcsoportot!" kiáltvány köré csoportosult alkotók - ez is BBS- film(mű)készítési attitűdje, amit szívesen használok a saját filmjeimben is.

Khoór Lilla

Próbálok összeállítani a 10-es listát, de az az igazság, hogy én abból a korszakból szinte csak Erdély Miklós munkáit ismerem jobban.

Próbálok az interneten az ezidejű művészeti életről infókat összeszedni, az artpoolon találok leginkább és talán a c3 site-on is valamit, de nem érzem túl autentikusnak a saját véleményem mivel minden akkora vonatkozó tudásom másodkézből való.

Én a hetvenes évek legvégén születtem.

Persze tudok 10 kedvencet mondani az internetes böngészéseim alapján, de nem tudom, hogy annak mi értelme van?

(És itt válaszolatok egy levéllel, idézem: "Tehát elsősorban nem a szemtanúktól szeretnénk információt gyűjteni, hanem egyrészt a kronológia mint utólag, egy meghatározott nézőpontból konstruált történet érdekel minket, másrészt pedig az, hogy különböző szakmai pozíciókból mi lehet aktuálisan releváns ebből az időszakból...(…) rákérdezzünk a személyes történeti referenciákra.")

Azután én így:

1.

Azt hiszem 1999-ben lehetett, amikor én még az Iparművészeti textil szakára készültem, és a rajztanár (Sípos Marica a rajziskola igazgatója egy szobrász-formatervező, aki már nem emlékszem, hogy miért, de fontosnak tartotta, hogy mindenki menjen el a Műcsarnokba az Erdély Miklós retrospektív kiállításra, hogy tudjuk, hogy mi az a konceptuális művészet. emlékszem, hogy az a kiállítás nekem nagyon nagy élmény volt! meglepődtem magamon, hogy ennyire érdekelt a dolog, és többször vissza is mentem a kiállítás nyitva tartása alatt és jegyzeteltem, stb. mar nem nagyon emlékszem, hogy melyik munkait, a jegyzetei és a kreatív kísérletek, meg az INDIGO csoporttal való munkáiról...

Később több emberrel is beszéltem, akik szintén többször visszamentek megnézni a kiállítást, pl. valaki, aki később építész lett.

Évekkel később az Astorianál a Könyvudvar nevű helyen, balra a sarokban van egy kis könyvesbolt, ahol mindenféle könyveket lehet masszív kedvezménnyel megvásárolni, szóval itt mindenféle kétes szakácskönyv és Feng Shui között találtam egy Erdély Miklós könyvet, most nem tudom, hogy mi a címe, kis alakú és valami válogatás az írásaiból. azt hiszem, kb. 20 forintba került.... szomorú, hogy ekkora piaci kincsnek számított.

2.

Most ez nem tudom, hogy mennyire kapcsolódik bele a témába, de a mai kortárs művészeti intézményekben (mint úgy általában vezető pozíciókban mindenhol) körülbelül az a generáció utalja az egyetemet, akik akkortájt voltak diákok, vagy fiatal pályakezdők.

Az, hogy nők elvetve találhatóak ma ezekben a meghatározó pozíciókban, az nem tudom, hogy mennyire köszönhető annak, hogy Magyarországon nem volt feminista mozgalom akkoriban. vagy volt? szinte SEMMIT nem tudok pl. az akkori magyar női művészekről...

Én egyetlen egy feminista művészeti megközelítéssel, beszélgetéssel, reflexióval, kritikával, semmivel nem találkoztam azalatt a pár év alatt, amíg otthon tanultam. OK, én egy évet jártam a textil szakra (ami ugye nem volt elméleti szak), de több az Intermédia tanszék által megszervezett beszélgetésre, szimpóziumra, vetítésre, nyílt napra, stb. elmentem.

Szőrényi Beatrix volt nagyon jó barátnőm és egyedül vele beszélgettem ezekről a nő-hiányos témákról.

Az, hogy a mai szcéna ennyire macho Magyarországon (is), abba biztosan annak is szerepe van, hogy nem volt feminista mozgalom és később hagyománya.

Amikor Ausztriába költöztem, nagy megkönnyebbülés volt látni olyan idősebb női példákat és kapcsolatban lenni velük, akik az egyetemen tanítottak, újságoknál dolgoztak, írtak, és egyáltalán olyan női művészeket, akik emancipáltan gondolkodtak és éltek.

A magyar avantgárd női szereplőinek a története az egyik igazán láthatatlan történet!

3.

Molnár Évával dolgoztam egy munkán és ő mutatott régi fotókat, mesélt rengeteg sztorit a Fészek életéből, a 60-70-es évekről, amikor valamely hétköznapi esténként rendszeresen összejöttek a művészek, és egymás munkáiról beszélgettek, stb. Éva azt mondta nekem egyszer, hogy ő nem tartja magát "nagy" vagy "jó" vagy "jelentős"(nem emlékszem, hogy mi volt a pontos jelző, amit használt) művészettörténésznek. És én még arra gondoltam, hogy mennyire furcsa, hogy ezt mondja, hiszen több mint 60 éve ott dolgozik a Fészekben, sok mindent tud művészekről, eseményekről, és nagyon sok mindent tett is a művészekért (lásd pl. Fészek könyvtár létrehozása, negyvenvalahány külföldi művészeti folyóiratot járatott a hatvanas vagy hetvenes években, abban az időben, amikor szinte lehetetlen volt devizához jutni!)

Milyen érdekes, hogy ezt a fajta kulturális munkát meg ő maga is a "komoly" művészettörténeti munka mögé állítja. (Nem beszélve arról, hogy annak idején valami nőnapra kitüntetéssel jutalmaztak meg ezért a munkaért!)

Lásd újra: előző pont utolsó mondat.

4.

Egyszer voltam a Szentjóby Tamás saját munkáit bemutató előadásán a KultiPLEXben.

Aztán valamikor pár évvel később ez eszembe jutott, amikor Bécsben egy órán az önmítosz kultiválásának problémájáról beszélgettünk egy, az ő korának meghatározó egyéniségeként definiált amerikai, fehér, férfi művész munkáinak kapcsán.

5.

Az apám egyszer mesélte, hogy amikor tinédzserek voltak, a szüleik szigorúan megtiltottak nekik, hogy nyáron Balatonboglár környékén leszálljanak a vonatról, amikor útban voltak a Balaton másik részére, a családi üdülőhelyre...

Kisspál Szabolcs

Meglátásom szerint ami a vonatkozó korszakból a leginkább láthatatlan az a magyar avantgárd nemzetközi recepciója. Ez valószínűleg kapcsolatban áll a magyar művészet jelenkori nemzetközi „láthatatlanságával” is, tehát e történet feltárását, megjelenítését fontosnak tartom.

1972. április 30. Avangard Fesztivál, Bercsényi Klub (Balatonboglár 1972. július 8.)

1976. március - Megjelenik a világ legnagyobb művészeti címlistája az "ART DIARY 1976" Giancarlo Politi kiadásában, 250 oldalas zsebkönyv 22 országból 5000 címmel, tartalom: művészek (23 magyar), kritikusok (6 magyar), galériák, múzeumok, hotelek, éttermek stb.

1976. április 20 - május 20. - Galeria Sztuki Najnowszej, Wroclaw, Lengyelország "Wegierska 1976", filmbemutató és akció-sorozat , magyar résztvevők: Attalai Gábor, Bak Imre, Erdély Miklós, Gáyor Tibor, Maurer Dóra, Lakner László, Pauer Gyula, Legéndy Péter, Tót Endre.

1976. szeptember 18. - F fiatal Művészek Klubja, Budapest, Robert Filliou-Joachim Pfeufer "1.sz. REÁLIS TÉRIDEJŰ POIPOIDROM" c. projektje, installáció a klubtagok együttműködésével, szervezte: Beke László.

1977. június 26 - július 30. - Galerie Lometsch, Kassel, Németország, "Neue Ungarische Kunst "(SUMUS), egyidőben a Dokumenta megnyitójával, részt vettek: Gáyor Tibor, Halász Károly, Kéri Ádám, Maurer Dóra, Megyik János, Méhes László, Nádasy János, Pinczehelyi Sándor, Prutkay Péter.

1978. április 4. - Galeria Remont, Varsó, Lengyelország, Hajas Tibor akciója az "I am" nemzetközi performance fesztiválon "Dark Flash" címmel - az első magyar performance, Erdély Miklós: "Istenkoncept" - kiállítási akció indigótekerccsel. [Emlékezet-modell]

1978. június - Wroclaw, Lengyelország, Nemzetközi Rajz Triennálé, rendezte: Andrzej Lachowicz, Natalia LL, Andrzej Will, magyar résztvevők : Albert Zsuzsa, Bak Imre, Gáyor Tibor, Erdély Miklós, Banga Ferenc, Hajas Tibor, Halász András, Kovács Péter, Szabados Árpád, Szemethy Imre. Erdély Miklós második díjat, Maurer Dóra és Tót Endre Triennálé érmet nyert.

1979. április - Sydney, Ausztrália, Biennale of Sydney - a kelet-európai anyagot Beke László állította össze, magyar résztvevők: Bajkó Anikó, Erdély Miklós, Hajas Tibor, Jovánovics György, Maurer Dóra, Molnár Gergely, Najmányi László, Pauer Gyula, Szenes Zsuzsa, Vető János

1979. szeptember - Stichting De Appel, Amsterdam "Works and Words" - Avantgarde Kelet-Európából - művésztalálkozó, kiállítás és kísérleti film bemutató, magyar résztvevők: Erdély Miklós, Hajas Tibor, Jovánovics György, Legéndy Péter, Maurer Dóra, Pauer Gyula, Vető János

1983. december 6. „Az avantgarde meghal”, Bercsényi Klub, Budapest,

Klaniczay Gábor

Balatonboglár, persze, ahova egyszer 1973-ban odatévedtem,

1977 Hajas Tibor performansz egy Hobo Blues Band koncert előtt, Fővárosi Művelődési Ház

1979. 12. 18. Hajas Tibor fotókiállítása és "Chöd" c. performansza, Bercsényi Klub, Budapest

Szentjóby happeningjei egy Sirius koncerten (Legnagyobb engedetlenségi szám, 1972, Bercsényi Kollégium) és a Hordóban (Eötvös Klub)

Erdély kreativitás-gyakorlatai

A Rabinec galéria első kiállítása

Donáth Péter kiállítása az Attila úti lakásában, amire emlékszem - kisméretű festmények voltak, nagy piros-kék, barna festékmasszák majdnem kicsordultak a keretek közül.

Az FMK-ban Galántai által rendezett „Magyarország a tiéd lehet” (1984)

Klaniczay Júlia

Inkább szociológiai felmérés lehetne ez a projekt, hiszen a 60-as, 70-es évek nemhivatalos eseményeiről a 90-es években színre lépő nemzedéknek csak annyi tudása lehet, amennyi abból fel lett dolgozva és nyilvánosságra lett hozva. Tehát amit az a pár ember, aki írással/oktatással foglalkozott fontosnak tartott, vagy ráért róla beszélni.

Hogy ez mennyire publikáció-, feldolgozás- és kiállításfüggő, elég megnézni, hogy pl. a Törvénytelen avantgárd könyv kiadása (illetve az első rész-publikációk: 1998 előtt) hányan és hányszor hivatkoztak a Kápolnatárlatokra, hány ott bemutatott műről volt egyáltalán fogalmuk, maguk az ott kiállító művészek a közzétett életrajzaikban hányan említették meg egyáltalán, hogy ott kiállítottak. És hogyan alakult mindez pár évvel a könyv megjelenése után.

De ugyanez elmondható a St.Auby projektjében (HI2M) nyilvánosságra hozott eseményekről, művekről is.

És akkor mi van mindazzal, ami még nincs feldolgozva, nyilvánosságra hozva?

Szóval nekem úgy tűnik, legalább két kérdés összecsúszott:

1. a kiállítások láthatatlan története - és azok hatása a szcénák akkori szereplőire
2. amit az utókor erről az időszakról (a résztvevőktől, könyvekből, egyetemi előadásokból, kiállításokból) megtudhatott és megtudhat és magának ma fontosnak tart.

De, hogy a kérdésre is válaszoljak, küldök egy, természetesen szubjektív listát, amiben több olyan is van, ami önmagában is több kiállítást, eseményt takar.

(A 70-es években sok olyan izgalmas esemény volt, amin jelen voltam és szinte mind nagy hatással volt rám, nem is nagyon tudtam közülük válogatni, először beírtam jóval többet, majd kihúztam szinte mindet.)

1966. június 25. - Szenes István pincéje, Hegyalja u. 20/b., Budapest, az első magyarországi happening, "Az ebéd (in memoriam Batu kán)"

1968. július 5-13. - Iparterv, Budapest és 1969. október 24. - Iparterv, Budapest, "Iparterv II."

1970-1973 Kápolnaműterem, Balatonboglár (az egész mint projekt + több meghatározó kiállítás-esemény, előadás)

1973. április 24 - május 8. - Műszaki Egyetem Münnich Ferenc Kollégiuma, Budapest, Galántai György "Becsomagolt" kiállítása.

1974. május 22-23. - F fiatal Művészek Klubja, Budapest, Eric Satie "Vexations" című 23 órás zongoradarabját Dukay Barnabás, Jandó Jenő, Jeney Zoltán, Kocsis Zoltán, Sárosi László, Schiff András és Vidovszky László először adják elő.

1975-ben bemutatott BBS filmek: Bódy Gábor "Amerikai anizs", Najmányi László filmje "A császár üzenete"

1975. szeptember(-1977-ig) - Ganz-Mávag Művelődési Központ, Józsefvárosi Képzőművész Kör, Budapest, "KREATIVITÁSI GYAKORLATOK"

1976. Rózsa Presszó események, Budapest,

1976. július 7-24. - Stúdió Galéria, Budapest, Galántai György "Átalakítása önmagával" c. kiállítása, megnyitó: Erdély Miklós performansza.

1976. október 8. - Fiatal Művészek Klubja, Budapest, Altorjai Sándor: "Festmény vakoknak" c. művének bemutatója - betiltják.

1979. február 24. - Simon Zsuzsa lakása, Budapest, Eskulits Tamás "szoborpARTy" c. kiállítása, ill. a további lakáskiállítások

Kovács Péter és Kovalovszky Márta

Csontváry kiállítás, István Király Múzeum, Székesfehérvár, 1963

A Balázs Béla Stúdió tevékenysége

Az ebéd. In memoriam Batu Khán. Erdély Miklós [valójában Altorjai Gábor és Szentjóbó Tamás] happeningje, 1966

Stúdió '66 kiállítás, Ernst Múzeum, 1966

Textil/Falikép '68 kiállítás, Ernst Múzeum, 1968

Iparterv-kiállítás, 1968 és 1969

Pauer Gyula Pszeudo-manifestuma, 1970

Mozgás '70 c. kiállítás, Pécs, Modern Magyar Képtár

Az Új Zenei Stúdió tevékenysége 1970-től

A balatonboglári kápolnatárlatok 1970-73

Erdély Miklós és Maurer Dóra kreativitási gyakorlatai 1975-6

Schaár Erzsébet: Utca. Kiállítás, Székesfehérvár, 1974

Kortárs művészet magángyűjteményekben II. Sorozatművek c. kiállítás, Székesfehérvár, 1976.

Jovánovics György: Liza Wiathruck, kiállítás a budapesti Francia Intézetben, 1979

Tendenciák – a Magyar Képzőművészek Szövetségének kiállítás-sorozata, Óbudai Galéria, 1979-81

Ladik Katalin

-. 1968. Szentendre, UFO happening Szentjóbó Tamás, Erdély Miklós, Ladik Katalin és mások. (Lásd Szentjóbó, Erdély archívumát);

-. 1970. XIII. Kerület József Attila Művelődési Házban Ladik Katalin és Balaskó Jenő költői happeningje (lásd a mellékelt dokumentációt);

-. 1973. Balatonboglár, Kápolnatárlat (többek között a Bosch+Bosch csoport részvétele hangköltészettel, performansszal, kiállított alkotásokkal, filmmel) (Lásd az Artpool archívumát);

-.1970. január Belgrád ATELJE 212 (színház) Ladik Katalin három költői performansza

- . 1973. Újvidék, Tribina mladih R.O.M.E.T. Ladik Katalin és Janez Kocijančič performansza Tutenkhamon álbebalzsamozásáról, amely az első feminista jellegű performanszok közé sorolnak a művészettörténészek Szerbiában. (Lásd a mellékelt dokumentációt)

- . 1975 Újvidék, Tribina mladih CHANGE ART Ladik Katalin akciója. (az akcióról készült fotósorozat nagyobbik része az Erste Bank Kontakt gyűjteményének tulajdona) - .1976. Belgrád, Galerija Studentskog Kulturnog Centra kiadása PHONOPOETICA Ladik Katalin hangköltészeti gramofonlemeze – vizuális költemények fónikus előadása (Tóth Gábor, Szombathy Bálint, Ladik Katalin, Franci Zagoričnik, Giovanna Sandri, G. J. de Rook vizuális művei alapján). A lemez az Erste Bank Kontakt Gruppe gyűjteményének tulajdona. -1979. Újvidék, Tribina mladih, A SIKOLTOZÓ LYUK/RUPA KOJA VRIŠTI Ladik Katalin performansza.

Maurer Dóra

A kért 10 csoportos esemény, amit fontosnak tartok, de van még sok más fontos is.

1970-73 Halász színház több darabja (Mindenki csak ül meg áll, King-kong 3 nap Boglárón)

1970 Ladik Katalin és Balaskó Jenő estje a József Attila Műv. Házban, Bpest

1871 Elképzelés, Beke László gyűjtése

1972 az "Aktuelle Kunst in Osteuropa" megjelenése, Köln, DuMont

1973 "szövegek/texts" Balatonboglár, kápolnatárlat

1973 Hommage á Copernicus a Lengyel Intézet szervezésében

1974 "kép/vers" FMK, Bpest

1975 Kortárs művészet magángyűjteményekben, István Király Múzeum, Szfehvár

1975 Neue ungarische Konstruktivisten, Kunstmuseum Bonn

1976 Poi-poi-drome, Robert Filliou environmentje és esemény (több magyar művész közreműködésével)

1976 Expozíció, Fotó/Művészet, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan

1976 Sorozatművek/Serial Works, Csók Képtár, Székesfehérvár - Móra Ferenc Múzeum, Szeged

1980 Künstler aus Ungarn, Kunsthalle Wilhelmshaven

1980 Tendenciák 1970-80 sorozat Óbudai Galéria

Müllner András

Stúdió '66 - a Fialat Képzőművészek Stúdiójának 1966-os kiállítása (Ernst Múzeum)

Az ebéd (In memoriam Batu kán) - az első magyarországi happening (1966. június 25., Budapest, Hegyalja út 20/b., Altorjay Gábor, Jankovics Miklós, Szentjóby Tamás)

Iparterv-kiállítások (1968-1969, rendezte Sinkovits Péter)

Kápolna-műterem (1970-1973, Balatonboglár, Galántai György "Művészeti tér projekt"-je)

"R"-kiállítás (1970. december 14-17., Budapest Műszaki Egyetem, R-Klub, rendezte Csáji Attila)

"A mű = az elképzelés dokumentációja" (1971. augusztus 4., Beke László koncept-gyűjteménye)

Lakásszínház (1973-1975, Budapest, Halász Péter, Bálint István és mások részvételével)
Kreativitási gyakorlatok (1975-1977, Ganz-Mávag Művelődési Központ, Erdély Miklós és Maurer Dóra szervezésében, Galántai György közreműködésével)
Az Artpool alapítása (1979. március 25., Budapest, Galántai György és Klaniczay Júlia)
Hajas Tibor performanszai (1978-1980)

Pauer Gyula

- Progresszív törekvű festők és szobrászok kiállítása. József Attila Művelődési Ház, Bp. 1969. ápr. 27.-máj. 4.
- Iparterv Bp. 1969.
- Szüreenon. Kassák Lajos Művelődési Ház, Budapest, 1969. okt. 2-20
- Balatonboglári Kápolna Tárlat 1970. Balatonboglár, 1970. aug. 25.-szept.3.
- PSZEUDO. Pauer Gyula kiállítás. József Attila Művelődési Ház, Bp. 1970. okt. 3-5
- „R”. Műegyetem R épület, Bp. 1970. dec. 15-17
- Balatonboglári Kápolna Tárlat 1971. Balatonboglár, 1971. júl. 1-7
- St. Auby – Jovanovics – Lakner – Miklós – Pauer – Tót. Galeria Foksal, Varsó, 1972. máj.
- Direkt hét. Balatonboglár, 1972. júl. 1-7
- Balatonboglári Kápolna Tárlat 1973. Balatonboglár, 1973. jún. 24-júl.7
- 8e Biennale de Paris. Musée National d'Art Moderne, Párizs, 1973. szept.14-okt.21
- Nagyatádi Szobrász Alkotótelep. Nagyatád 1978
- „70-es évek művészete” 1. Bercsényi Klub, BME, Bp. 1980
- Hatvanas évek. Új törekvések a magyar képzőművészetben. Magyar Nemzeti Galéria. Budapest
- 80-as évek. Képzőművészet. Ernst Múzeum, Bp. 1994
- „A magyar neoavantgard első generációja 1965-1972.” Szombathelyi Képtár. 1998. jún. 19.- aug.16

Peternák Miklós

3X10 (Hegyi Dórának és László Zsuzsának)

Az e-mailben küldött felkérést – a potenciális résztvevők névsorával együtt – megkaptam és megpróbáltam értelmezni, hiszen az együttműködő segítség (a kérés lényegét ebben látom) feltétele, hogy akihez a kérdés szól, megértse a megszólítók szándékát és céljait, tehát tudatosítsa magában: mit, hogyan és miért? A lényegi rész, úgy tűnt, ez a mondat: "Nevez meg tíz, számodra kulcsfontosságú eseményt, kiállítást a 60-as 70-es évek magyarországi művészeti életéből!" Ez viszont ellentmondásban volt a "*Kiállítások láthatatlan története*" című együttműködés projekt "*Párhuzamos kronológiák*" című felkérésének alábbi szövegrészével: "Ahelyett, hogy a különböző egyéni nézőpontok összeolvasztásával egy objektív eseménytörténet, kiállítás-történet létrehozását tűznénk ki célul, a különbségek és egyezések speciális mintázatát, a recepció vakfoltjainak és legendáinak térképét szeretnék felrajzolni." A "*személyesen kulcsfontosságú*" ugyanis nem lehet itt egyenlő a "*recepció vakfoltjaival*", hacsak a szereplők (megkérdezettek) eleve

nem a vakfoltosak halmazaként tételezettek (a névsor rajtam kívül eső részéről ezt nem merném állítani), valamint az "objektív eseménytörténet" elutasítása nem illeszthető a kronológia, mint történeti segédtudomány lényegéhez.

Pontosítás végett e-mailben megkérdeztem újra, mi is lenne a teendőm, mit szeretnének a kezdeményezők, itt a kapott válasz két részletét idézem: „Ez most a kiállítás háttérkutatása, aminek segítségével a magyar archív dokumentumokat szeretnénk strukturálni és kontextualizálni, tehát nem fogunk statisztikát csinálni a válaszokból, ez nem egy best of, sőt, pont olyan dolgokat is szeretnénk kiemelni, amik nincsenek benne még a szakmai köztudatban sem.” „... várunk kb 10 kb. 60-70-as években történt eseményt, amit valamiért fontosnak tartasz, vagy szeretnél a figyelmünkbe ajánlani.” Ebből végre megértettem, hogy nem kronológia készül, hanem a művészeti élet jelenlegi – valamilyen szempont szerint kiválasztott, a kezdeményezők számára reprezentatív – szereplői (művészet)történeti tudatának kontextustérképe.

Ez alapján a kérésre – a rendelkezésre álló szűkre szabott időkeret által valamelyest korlátozva – válaszolok ezzel a "3x10" című jegyzettel, melyet a reménybeli olvasó éppen olvas.

1. Tíz mondat a kronológiáról

1. A kronológia lényege, mint azt a neve is mutatja, hogy az események egymással mellérendelő viszonyban álló, összefüggések nélküli halmazából történéseket, adott esetben jelentést hordozó történeteket konstruáljon a kiválasztás, a rendelkezésre álló idő-adatok értelmes egymás után rendezése által.
2. Ha az előző mondatban foglaltakat valaki téves állításnak tartja, mivel a kronológia (Szentpétery Imre szavával: *kortan*) tudománya az időmérés és időszámítás történeti vizsgálatának rendszere, vagyis annak pontos megállapítására szolgál, hogy valami *mikor* (és hol) *történt pontosan*, egy aktuálisan értelmezhető időrend szerint, akkor igazat kell adni neki.
3. A kronológia haszna a pontos (idő)mérés, meg kell felelnie annak az elvárásnak, amely az "előbb" vagy "később" viszonylatkereső munkája közben a számára fontos aktuális tényt szeretné hozzámérni, ezért is történeti tudomány, hiszen a pontos adathoz alapos és több szintű forráskutatás szükséges: pl. nem elég hinni egy kinyomtatott meghívó adatainak, össze kell vetni az eseményen részt vevő személy naplóbejegyzésével, rosszabb esetben emlékezetével.
4. Egy személyes kronológia nem a naplót jelenti: sok, egymással gyakran csak távoli kapcsolatban álló, párhuzamos adatsor jellemző a rögzítési kísérletekre, már ha a személy élete valamelyest a nyilvánosság szférájával is kapcsolatot tart, így művészeknél az élet nagy fordulópontjai mellett művek készítési listái (egy majdani oeuvre-katalógus adatai), kiállítási, publikációs és eladási listák (másképp tekintve: gyűjteményi gyarapodásjegyzék), referencialisták (kritikák, méltatások, díjak) stb.
5. Az említett és elképzelhető időbeli sorozatok térképe olyan hálózat, amely több szinten fedi és keresztezi egymást, az adott kereszteződési pontok pedig mint potenciális metaadatok egy újabb, lehetséges háló eseti bázispontjai, másképp lehetséges kronológiai adatok.
6. Ha minden műalkotásban lenne egy kamera, amely rögzítené, ki, mikor, hol állt előtte (látta), ez a lista köszönő viszonyban sem lenne azzal a másik listával, mely felsorolná, ki, mikor, hol írt róla.
7. Minden esemény, amely egy kronológia kísérlet elemévé válik, már történés, melynek ezáltal előzményei lesznek és következményei lehetnek – így az ideális események azok, amelyeket az összes ilyen adatsorban figyelmen kívül hagynak.
8. Egy kronológia az év, hónap, nap, óra, perc ritmusában szerveződik, mely

konstrukcióhoz manapság a számítógéppel generált és rögzített (mobil) telefonos híváslisták valamint a digitális fénykép tér-idő koordinátákat rögzítő EXIF adatai korábban nem ismert pontosságú segéd szempontot kínálnak.

9. A pontos idő az örök jelen állapotában már nem kérdés, gombnyomásra működik.

10. A jelen kronológiája a személyes recepció időrendje.

2. (3.) Nem pontos és részben pontos adatok a "kronológiához"

A lista (2/1-10) különböző mélységig feltárt és annotált, csak részben ellenőrzött információkat tartalmaz, tehát „nincs kész”, de talán válasznak alkalmas. Az egyes tételekben szereplő (valamelyik) dátumhoz véletlenszerűen nemzetközi művészeti-tárművészeti adatokat választottam a wikipedia „List of years in art” (fejlődésben lévő) oldalairól (3/1-10) Utóbbiakat egyáltalán nem ellenőriztem.

2/1 A Fényes Adolf Terem (története). Kassák Lajos, önköltségesen, 80. születésnapján, (sz. Érsekújvár, 1887. március 21. – Budapest, 1967 július 22) halálának évében megrendezhette képarművészeti kiállítását (1967. március 3 – 24. Rendező: Makrisz Agamemnon http://hu.wikipedia.org/wiki/Makrisz_Agamemnon) (majd pl. Kondor-kiállítás, Jovánovics – Nádler 1970 ...) Bori Imre-Körner Éva: *Kassák irodalma és festészete*. Budapest, 1967., <http://www.artpool.hu/veletlen/naplo/0605c.html>

3/1 Sol LeWitt publishes Paragraphs on Conceptual Art in Art Forum.

http://en.wikipedia.org/wiki/1967_in_art

2/2 1970 március 15 Jovánovics György (és Nádler István) Fényes Adolf-terembeli kiállításának rádiós megnyitó-akciója. V.ö. "1999. április 14-én, 18.30-kor, Artpool P60: "ÉLETEM LEGJOBB MŰVE..." Jovánovics György előadása"

<http://www.artpool.hu/events/99.html> ill. *A Fényes Adolf-terem alaprajzát követő environment készülés közben a pinceműteremben (1970)* Orpheus, 1992/4/102-103

3/2 Prix Puvis de Chavannes - Daniel du Janerand.

http://en.wikipedia.org/wiki/1970_in_art

2/3 1973 Bódy Gábor: Végtelen tükörcső – előadás a tihanyi szemiotikai kongresszuson.

<http://www.c3.hu/collection/videomuveszet/body.html>

3/3 Deaths/1973: 8 April - Pablo Picasso, Spanish painter, draughtsman, and sculptor (b.1881). http://en.wikipedia.org/wiki/1973_in_art

2/4 Szentjóby Tamás: Csinálj széket!, 1975, FMK, akció fotó (Fotó: Körner Éva)

http://balkon.c3.hu/balkon_2000_06/f_szombathy_b_1.htm "Szentjóbynak 1975 decemberében kellett elhagynia Magyarországot." = Vető János: A fény éjszakái.

http://www.inaplo.hu/or/199921/04_veto.html

3/4 Mona Hatoum leaves her native Lebanon to study at the Byam Shaw School of Art in London. http://en.wikipedia.org/wiki/1975_in_art

2/5 "Schroeder halála" Vidovszky László darabjának bemutatója, Új Zenei Stúdió, Budapest 1975. Megjelenés: Vidovszky László: Schroeder halála preparált zongorára.

Zongora kotta, 1979. február. Kiadó: Editio Musica Budapest, ISMN: M080084236, oldalszám: 20, valamint Edition Zeitklang 403282-400023. Illetve: Vidovszky László: *Schroeder halála*. Kocsis Zoltán – preparált zongora, a szerző, Jeney Zoltán, Sárosi László – preparáció. Felvétel: Budapest, Rottenbiller u. 47., 1985.08.10-11.

<http://www.kocsiszoltan.hu/info.asp?id=34>) "a *Schroeder halála* 54-szer hangzott el 1975 és '95 között Genovától Stockholmig, Salgótarjántól Torontóig"

<http://www.epa.oszk.hu/00800/00835/00009/1796.html> 2001 Salzburg: "A záróest végén Vidovszky László Schröder halála című művének előadása botrányba fulladt."

<http://es.fullnet.hu/0135/salzburg.htm> Szerzői ref.:

http://www.doktori.hu/index.php?menuid=192&sz_ID=6916

3/5 Salò o le 120 giornate di Sodoma (Salò or the 120 Days of Sodom) ... 1975 film written and directed by Italian director Pier Paolo Pasolini.

http://en.wikipedia.org/wiki/1975_in_film

http://en.wikipedia.org/wiki/Sal%C3%B2_o_le_120_giornate_di_Sodoma

2/6 1977 Erdély Miklós: Álommásolatok című filmjének vetítése a budapesti Kossuth Klubban (két szalagos kópia). Operatőr: Dobos Gábor

<http://www.lektoratus.hu/osztondijak/dobos05.html>

3/6 Births/1977: March 6 - Bubba Sparxxx, rapper

http://en.wikipedia.org/wiki/1977_in_music#Classical_music

http://en.wikipedia.org/wiki/Bubba_Sparxxx

2/7 1977 Peter Weibel kiállítása Budapesten a GM galériában (a Kreativitási Gyakorlatoknak is helyet adó Ganz Mávag Művelődési Központ galériája). Megnyitó: Beke László: *14 pont a videóról*. <http://www.c3.hu/collection/videomuveszet/beke.html>

3/7 documenta 6 takes place. http://en.wikipedia.org/wiki/1977_in_art

2/8 Pauer Gyula: Táblaerdő, 1978 október 20. "A Tüntetőtábla-erdőt „Táblaerdő” címen (...) állította fel Pauer a nagyatádi művésztelepen Érmezei Zoltán és egy brigád tagjainak segítségével. A táblák fölállításának befejezését követően körülbelül fél óra múlva a helyi rendőrség tagjai a táblák feliratait sárral kenték be. Később a művésztelep alkalmazottai a betonba ágyazott táblák nyeleit töben elfűrészelték, és a csonkok megszámozása után a táblákat egy fészemben halmozták fel. Ezek után a helyszínre érkező szakértő bizottság Pauer alkotásának művészi értékét semmisnek nyilvánította."

<http://www.artpool.hu/Al/al08/tuntetotabla/Szoke.html> illetve

<http://www.pauergyula.hu/kepzuveszeti/nagyatad/tuntetotabla.html> és Sasvári Edit: „Éljen a tüntetőtábla-erdő” <http://www.pauergyula.hu/bibliografia/konyvpdf/06-Pauer-Nagyatad%20II%20.pdf>

http://www.nagyatadisoborpark.hu/index.php?option=com_content&task=view&id=16&Itemid=44

3/8 Gehry House by Frank Gehry in Santa Monica, California.

http://en.wikipedia.org/wiki/1978_in_architecture

http://en.wikipedia.org/wiki/Gehry_House

2/9 Xertox – Dolgos meditációk, 1982-től **1982. május 9-(30.)** - Pesterzsébeti Múzeum, Budapest, "EMBERKÍSÉRLETEK" nemzetközi mail art kiállítás (XERTOX 3. dolgos meditáció) - a zsűri ellenére betiltják **1982. szeptember 17 - október** - Magyar Nemzeti Galéria, Budapest, a MNG "Műhely sorozatában" Swierkiewicz Róbert kiállítása "Műhelyteszt" címmel (XERTOX 7. dolgos meditáció) **1982. október 19 - november 1.** -

Bercsényi 28-30, Budapest, "Emberkísérletek" c. nemzetközi mail art kiállítás a Xertox szervezésében. (A Pesterzsébeti Múzeumban betiltott anyag.) Megnyitó esemény a Xertox csoport 8. dolgos meditációja és Galántai György "Scandal Art" dokumentumhangmunkája **1982. november 11.** - Újpesti Mini Galéria, Budapest, "ELDORÁDÓ" mail art kiállítás, szervező: Szirányi István, megnyitó: Kulcsár Tibor zenei akciója, Sarkadi Péter élő bemutatója, Tolvaly Ernő akusztikai kísérlete, a Xertox 9. dolgos meditációja (d.m. 9.), válogatás az Artpool hangarchívumából

<http://www.artpool.hu/kontextus/kronologia/1982.html>

http://artportal.hu/lexikon/muveszeti_iranyzatok/xertox_csoport

<http://exindex.hu/index.php?l=hu&page=3&id=275>

3/9 Andy Warhol "falls in love" with Duran Duran at a Blondie concert.

http://en.wikipedia.org/wiki/1982_in_art

2/10 Maurer Dóra: Projekt Buchberg / Tértfestés Projekt Buchberg (1982-83), Megnyitó: Buchberg am Kamp (ma is látogatható), a film 1983-ban került bemutatásra (BBS) – MDL (Maurer leltár): 191 ill 192.

3/10 Nobel Prize for Literature: William Golding
http://en.wikipedia.org/wiki/1983_in_literature

Budapest, 2009. március 21-27. Peternák Miklós

S Nagy Katalin

1. Ország Lili 1968 október, Rákosliget Művelődési Ház, megnyitotta Bálint Endre.
2. Iparterv I. kiállítás, 1968 december
3. Kiállítás (Donáth Péter, Fodor József, Karácsony Gábor, Kováts Albert képei, Metz Beatrix, Morlin Ákos építészeti tervei, Bálint István, Bálint Mariann, Tábor Ádám versei, Eötvös Péter zenei bemutatója), 1969 április, BME Schönertz Kollégium
4. Progresszív törekvésű festők és szobrászok kiállítása, 1969 május, Rákosliget Művelődési Ház, megnyitotta: Körner Éva
5. Vajda Lajos, 1969. szeptember, István Király Múzeum, megnyitotta: Mándy Stefánia
6. Iparterv II., 1969 október
7. Kápolna Műterem, 1970 szeptember, Balatonboglár
8. R Kiállítás, 1970 december, BME R Klub
9. Anyag és forma a képzőművészetben, 1971 december, TIT Stúdió
10. Avantgard Fesztivál, 1972 április 30, BME Bercsényi Klub (betiltották)

Kevés persze a 10, mert így kimaradt Maurer Dóra, Lakner László és Keserü Ilona kiállítása

Katarina Šević

Ahelyett, hogy kiemelnék néhány („számomra kulcsfontosságú 60-70-es évek magyarországi művészeti”) eseményt, máshogyan tudok csak válaszolni a kérdésre:

Az INDIGO csoportot (és ahhoz kapcsolódó előzményeket, eseményeket illetve személyiségeket), mint jelenséget és szellemi közösséget tudom esetleg kiemelni.

Az életkorom miatt és mivel Jugoszláviában / Szerbiában nőttem fel, mielőtt Magyarországra költöztem, nem volt tudásom az itteni (művészeti) életről. Mint az Intermédia Tanszék hallgatója, egy olyan áttételes szellemiségnek lehettem tanúja, amit a Tanszék alapítóin az INDIGOból (és annak a korából) örökítettek át.

Nem tudok kiemelni egy-egy eseményt - nem is az egyes, különálló eseményeket találok „kulcsfontosságúnak”, hanem inkább azt, amit ma megértünk belőlük, az összefüggéseikkel, korszak kontextusával és örökségével / örökösével együtt.

Société Réaliste

1. Altorjay Gábor - Szentjóby Tamás: "Az ebéd (In memoriam Batu kán)", 1966. június 25.
 2. 1969-es IPARTERV kiállítás: Szentjóby Tamás: Háromszemélyes hordozható lövészárkok (1969) / Csehszlovák rádió (1969)
 3. Erdély Miklós: Altorjai Sándor kiállításának megnyitása (1971. március 5. Mednyánszky Terem, Budapest)
 4. Erdély Miklós: Isten - Isten (environment és akció terve), 1973-74
 5. Erdély Miklós "Partita" című filmjének bemutatója, 16 mm, Balázs Béla Stúdió, Budapest, 1974.
 6. Szentjóby Tamás "Kentaur" c. filmjeinek stúdió-bemutatója, Budapest, 1975.
 7. "Agitátorok" Magyar Dezső rendezésében 1969-ben készült 78 perces BBS-nagyjátékfilm.
- Major János kabátja 1973. 06. 30.
8. Kassák Stúdió -- Felkészülés meghatározatlan idejű együttlétre, 1972 (Preparations for coexistence for an undetermined period of time, 1972)
 9. Direkt hét - Balatonboglári Kápolna, 1972. Szervezte: Pauer Gyula és Szentjóby Tamás.
 10. Kép / Vers, nemzetközi experimentális költészeti kiállítás, rendezte: Beke László, Maurer Dóra és Tóth Gábor, FMK, Bp, 1974.

St. Auby Tamás

Nem szívesen válaszolok a túlságosan
elnagyolt, gyermeteg kérdésre.
Mégis válaszolok, szinten elnagyoltan, de jóhiszeműen.

az IPARTERV-kiállítások
a KFKI Budafoki úti kiállításait is beleértve,
az R- kiállítás,
néhány FIKA-beli kiállítás,
Frey Krisztián kiállítása (egy peremkerületi kultúrházban),
Altorjai Sándor kiállítása (a Mednyánszky teremben),
Pauer Gyula Pszeudo-kiállítása (egy peremkerületi kultúrházban),
Koncz Csaba fotó kiállításai,

dr. Végh László működése,
Petri-Galla Pál működése,
Körner Éva működése,
Beke László működése,
Erdély Miklós működése,
az Ebéd című happening (1966), a Fluxconcert (1969) és az Egyetemi Színpadon történt akció-estek,
a Lakásszínház,
Hajas Tibor akciói,
a Balatonboglári kápolnatárlatok némelyike,
az Új Zenei Stúdió koncertjei,
a KEX koncertjei,
a Spions koncertjei, és
a Házibuli mint a kor művészete.

Sugár János

én a 60-as években általános iskolás, a 70-esekben főként gimnazista voltam, kiállításokra 1980-tól emlékszem.
gyerekkoromból két kiállításra emlékszem:

Henry Moore 1967-es kiállítására a Múcsarnokban, kb. akkor vettem észre, hogy szobrászat létezik.

És erősen megmaradt bennem az 1968-ban rendezett, és hatalmas érdeklődést kiváltó, az egész Múcsarnokot betöltő országos karikatúra kiállítás. Valószínűleg másképp volt cenzúrázva, mint a képzőművészet), néhány, akár pop artnak is nevezhető mű megjelent.

Jóval később, gimnazista koromban pedig egy kulturális intézmény elfelejtett polcán egy halom Kápolnatárlat meghívót találtam, amit gondosan átböngésztem.

Fontos volt még Fekete Tamás 1975-ös Petőfi Irodalmi Múzeumbeli kiállítása, ahol hihetetlen finom, realista gipszöntvény-kisplasztikáit mutatta be, pl. valaki egy autó ajtajára könyökölve beszélget valakivel.

Kiállításon (Helikon Galéria, 1973) láttam Kondor Béla makett fotóit, amiket szintén jól megjegyeztem.

1980 januárjában Jovánovics kiállítása volt a Francia Intézetben, ahol bemutatta a (később legjobb műveként aposztrofált) 1970. március 15-én nyílt (Nádler Istvánnal közös) Fényes Adolf terembeli kiállítását, és ez utólag is nagy hatással volt rám.

Szombathy Bálint

Bár volt némi kapcsolatom a jelzett kor progresszív magyarországi művészetével/művészeivel, s kiállításokon is szerepeltem, rálátásom az időszak itteni eseményeire meglehetősen hézagos. Ezt már így utólag állapítom meg, egyre inkább felismerve, mennyi mindenből maradtam ki egy másik ország állampolgáraként.

Tatai Erzsébet

1. Stúdió'66, 1966, Ernst Múzeum
2. Szabadtéri Tárlatok, 1968; 1969, Szentendre
3. Szürenon, 1969, Kassák Lajos Művelődési Ház
4. Balatonboglári kápolnatárlatok, 1970. június 28., 1973. augusztus 27.
5. R Kiállítás, 1970. december, Budapesti Műszaki Egyetem R Klub
6. No 1. Csoport munkabemutatója, 1971. május 8; 11, Budapesti Állatkert oroszlánbarlangja
7. Beke László: Elképzelés, (1971) 1972
8. Lépcsőház, 1973. május 26; 27. (Csutoros Sándor, Haris László, Molnár V. József)
9. Expozíció, 1976, Hatvan
10. Vajda Lajos Stúdió kiállításai, 1973; 1980, Vajda pince, Szentendre

Tót Gábor

- 1 - 1967-ben szervezője és résztvevője voltam egy költészeti akciósorozatnak Tihanyban
- 2 - 1970-ben találkoztam Tamkó Sirató Károllyal és dolgozni kezdtünk az N+1 folyóiraton
- 3 - 1970-ben az "R" kiállítás
- 4 - 1972-en meglátogattam Balatonbogláron a Kápolna-tárlatok keretében rendezett Haraszty Édeske kiállítást
- 5 - 1973-ban Maurer Dórával Balatonbogláron a Kápolna-tárlatok keretében megrendeztük a "szövegek-texts" nemzetközi kiállítást.
- 6 - 1973-ban a "Kopernikusz emlékkiállítás" a Lengyel Kultúra szervezésében
- 7 - 1973-tól több alkalommal lehettem jelen Halász Péterék lakásszínházi előadásain
- 8 - 1974-ben a "kép / vers kiállítás a FMK-ban
- 9 - 1976-ban a székesfehérvári Csók István képtár "sorozatművek-serial works" című kiállítása
- 10 - 1978-ban Erdély Miklóssal közösen készítettünk előadást a "koan technika a konceptuális művészetben" címen /Ganz/

Várnagy Tibor

1970-ben én 13 éves voltam, 71-ben 14, 72-ben 15 stb, szóval vagy azt az utat választom, hogy a mai eszemmel próbálok megnevezni 10 eseményt, melyeken ott se voltam, s akkoriban még csak nem is hallottam - hanem csak 10-15 évvel később -, vagy pedig arról számolok be, hogy rám kamaszként mik hatottak, mi ért el akkor.

az előbbit elhárítom, az utóbbit pedig nem tudom belepréselni 10 kiállítási eseménybe.

azért valamivel vázlatosan mégis megpróbálkozom:

Rám, és szerintem sok más velem egyidős pesti kamaszra, akik a 60/70-es évek fordulóján eszmélkedtek

a rock

a mozi (s részben a tévé)

ill. a képes heti-, majd havilapok hatottak,

s a 70-es évek elejétől a könyvek.

A rock alatt nem csak a zenét, hanem pl. a lemezborítók által közvetített vizualitást is értve, a mozi alatt, hogy a Beatles Egy nehéz nap éjszakája című filmjétől kezdve 2-3 év alatt el lehetett jutni Antonioni Nagyítás, Zabriskie Point, s aztán Bergman, Fellini, Tarkovszkij, Jancsó filmjein át Jean Vigo-ig, és tovább; zenében a Beatles-Stonestól a Pink Floydig, King Crimsonig, Miles Davisig, Bartókig, Kurtágig, Syrius, Kex, Rákfogóig.

A képes hetilapok, magazinok révén, én már általános iskola felső tagozatban fölfigyeltem Vajdára, Kassákra, illetve a művészet klasszikusainak kiskönyvtára kötet révén 1971/72-ben Duchampra.

Ha jól emlékszem 1973/74-ben láttam múzeumi kiállításon - a Petőfi Irodalmi Múzeumban - Kassákot, a Múcsarnokban Bálint Endrét (akiről olvastam Csoóri-Kósa: Forradás c. kötetében, illetve akitől olvastam szövegeket a Vajda Lajos emlékkönyvben, v az ő saját Hazugságok naplója c. kötetében), valamint 1971/72-ben a Fényes Adolf teremben láttuk Román György kiállítását, s ott találkoztunk is vele. Kassák köteteire ugyancsak 73 körül kattantunk rá, de akkor jelent meg az első Ginsberg is, miközben Camus, Kafka is napirendre került nálunk, vagy pl. Heller Ágnes, majd Mérei, Konrád stb. is.

Szentjóbý-ról, Gilbert és George-ról a Művészet c. lapban olvastunk először Beke László jóvoltából, aki a korabeli (73/74-es?) Párizsi Biennáléről tudósított, miközben Jozef Szajna kiállítását és performanszát láttuk az Ernst Múzeumban. Erdély Miklósról Rózsa Gyula és Kondor Béla nyilvános levélváltásakor olvastunk a Kritika c. lapban, ahol azonban ő nem volt nevesítve.

Szóval azt is mondhatnám, hogy a hazai neoavantgarde-ot tulajdonképpen csak a 70-es évek második felétől kezdtük megismerni, azaz utólag fedeztük föl, mikor StAuby, Halász Péterék, Baksa-Soós, Lakner, Pernecky stb emigráltak, s szép lassan beindult a szamizdatozás, illetve az új hullám, melynek keretében előjött Hajas-Vető éppúgy, mint Vető-Zuzu, Erdély, Bódy, vagy StAuby, de ez már egy a 70/80-as évek fordulójától kezdődő történet Mozgó Világgal, Magyar Műhellyel, s a korabeli kiállításokkal, koncertekkel.

Szerintem a 60/70-es évek történetét aligha lehet értelmezni a korabeli kultúrpolitikai / művészetszociológiai aspektusok ismerete nélkül, s légszi ne essetek abba a hibába, h

ezeket mellőzitek!! Ugyanakkor - elismerem - ez nem könnyű, mert a kultúrpolitikai / művészetszociológiai aspektusok szinte hónapról-hónapra változtak: Szentjóbby első happeningjéről pl. még tudósított a Tükör c. képes hetilap, tehát ezt én 10/11 évesen láttam, csak hogy nem tudtam hova tenni, s évek teltek el, míg újabb infókat kaptam, akárcsak a műfajról is.

Másrészt: miközben - s pl. - a Tükör c. képes hetilapban nem jött több infó, mert ott letiltották, s egyáltalán a hazai kulturális nyilvánosságban egyre inkább érvényesülni kezdett a 68*-at követő kultúrpolitikai tiltás, akkor még mindig bejöttek az országba a jugoszláviai magyar nyelvű ifjúsági heti-, vagy kulturális havilapok, mert a hazai cenzúra munkája nem volt egyenletes: volt ami itt átment, ott nem, miközben maga az esemény még megtörténhetett, csak annyira a margón, h az akkoriban azok közül se ért el mindenkit, akiket érdekelt volna. De ami nem ért el közvetlenül, az elérhetett néhány évvel később, mikor mondjuk már teljes hallgatás borult rá, pl. magánbeszélgetéseken stb.

Vagyis az általános probléma a mi nemzedékünk esetében (is) az volt, hogy bár első pillanattól kezdve ösztönösen vonzódnunk a kortárs kultúrához, a különféle korabeli kultúrpolitikai tilalomfák miatt ennek nem feltétlenül férhettünk hozzá azonos módon minden részéhez, sőt. Így is sokat számított, hogy mi Pesten klasszikus moderneket, Kassákot, Bálint Endrét, Román Györgyöt láthattunk, kortársakat, Ginsberget, Kondort, Konrádot olvashattunk – akinek SJ által említett Helikon Galériában bemutatott makett-fotóit én is láttam -, Kurtág Györgyöt hallgathattunk a Zeneakadémián, vagy Syriust.

Ha jobban meggondoljátok, a probléma ma is az, h a hazai kultúra konzervatív – affirmatív -, nem kortárs kultúra, sőt országos viszonylatban olyan, melyben még a modernizmus, a klasszikus avantgárd sem alapelem. Hogy ez a rendszerváltást követően sem változott, az tragikus: ma ugyanolyan intenzitással dominálják kultúránkat a nemzeti-történelmi mítoszok, mint a Kádár-Rákosi-Horthy korszakban, s ez az elmúlt két évtizedben a szélesebb nyilvánosság tudatában most is csupán a konzum kultúra szélesebb választékával bővült.